

Kozjača

Kozjača je šuma smještena u jugozapadnom dijelu grada Karlovca i prostire se na području od oko 6,3 četvornih kilometara. Nazivaju je "zelena pluća grada". Nažalost, u posljednje vrijeme svjedočimo o sve češćoj sjeći drveća u Kozjači, pa da se prisjetimo što je Kozjača Karlovcu i što znači Karlovčanima.

~

Liepu i plodnu karlovačku ravnicu okružava s južne i zapadne strane dubovačka gora. Niti je visoka niti strma, a zarasla je šumom, a gdjegdje nasadjena je i vinovom lozom. Dva su njena vrška Dubovac i Švarča zanimiva nesamo dražestnim položajem, već i po povjestnoj znamenitosti. Po hrastovoj šumi, kojom karlovačka okolica obiluje, prozvan je sadašnji Dubovac.

Sav priedjel od Karlovca prama dubovačkoj gori počam od Korane kod Udbinje izpod Švarče sve do Kupe kod Dubovca pretvoreni je u oranice, i samo na malom prostoru na desno od Švarče nasadjen je krasni hrastovi gaj Lužčić, nekad ročište za karlovačka veselja zabave, a sada vojničko vježbalište...

Izvor: Lopašić, R. (1879.) Karlovac : Poviest i mjestopis grada i okolice. Zagreb : Nakladom Matice Hrvatske

~

Zaštitna šuma grada Karlovca

Šuma Kozjača (s nadovezujućom šumskom cjelinom Gornje Švarče) državna je šuma još od 1871. godine, a 1959. godine je proglašena zaštitnom šumom grada Karlovca, sa svrhom očuvanja zelenog pojasa. To je učinjeno zbog njezinog šumskog bogatstva, ali i važnosti za oborinski sliv grada. Unatoč toj mjeri zaštite, posljednjih desetljeća rubni dijelovi šume znatno su ugroženi gradnjom kuća i prilaznih puteva i cesta, kao i gomilanjem raznog otpada. Prijedlog da se šuma proglasi posebnim (botaničkim) rezervatom šumske vegetacije sa strožim uvjetima zaštite nije ostvaren. (gm)

Zapadno od grada prostire se neiskorišteno šumsko izletište
Piše Tomislav Majetić, profesor povijesti i umjetnosti u mirovini
KOZJAČA – Nesuđeni karlovački Maksimir

Kozjača je mješovita biološko-zoološko-geografska zajednica kojoj šumska vegetacija daje osnovno obilježje. Smjestila se u neposrednoj blizini Karlovca, u njegovom jugozapadnom prostoru, između naselja Švarča, Madol i Strmac na istoku, Mala Švarča, Mrzlo Polje i Duga Resa na jugu, Dubovac, Zagrad, Kalvarija, Borlin i Jelsa na sjeveru i Vučjak i Novigradski Zagradac na zapadu. Prostire se na površini od oko 6,3 četvornih kilometara (ili točno, 631,55 hektara).

Za Kozjaču s pravom možemo reći da čini zelena pluća Karlovca. Svježi zrak koji struji iz šume prema obližnjim naseljima na zapadnom rubu grada prava je blagodati za njihove stanovnike u toplijem dijelu godine. A zimi, naročito za dana kada je grad utonuo u nizinsku maglu, žitelji uzvišenije Švarče, Jamadola, Strmca... mogu se pohvaliti većim brojem sunčanih sati. Kozjača i tada čini oazu mira i čistoće, koja je u opreci sa sivilom i užurbanošću gradske svakodnevice.

Pitomi brežuljci nadomak grada

Šuma Kozjača prostire se na spoju nizinskog i brežuljkastog krajobraza: reljef Kozjače je brežuljkast, ispresijecan blagim i plitkim dolovima s ponegdje malim travnatim livadama. Površinom najveće i najljepše livade prostiru se uokolo zaselka Vrbanići, koje se s južne strane najdublje uvuklo u šumu, od koga pucaju pogledi na obližnju Vinicu na jugu (321 m) i Dugu Resu. Nadmorska visina brežuljaka kreće se od 120 do 202 metra (za podsjetnik, središte Karlovca je na 112 metara nadmorske visine). Uglavnom je riječ o neimenovanim kotama pod šumom, a samim time i ograničenog vidika. Istaknutiji vidikovci su izvan područja same šume, ponajprije uz cestu od Kalvarije do Zagradca. Vidici su bolji prema zapadu, nego prema istočnoj, gradskoj strani. Najveća udolina, smještena gotovo posred Kozjače, i okružena sa tri strane brežuljcima strmih padina koji je nadvisuju za 50-ak i više metara nosi naziv Jama (148 m). Po njoj je naziv dobilo nedaleko naselje, danas gradska četvrt Jamadol.

Površinsko tlo Kozjače je uglavnom podzolirano (siromašno rudnim sastojinama), kiselo, zbito i slabo plodno. Geološki je građeno od pijeska bijele, žute i crvene boje nastalog u vrijeme mezozoika (podrazdoblje trijas), velikog geološkog razdoblja u povijesti Zemlje koje je trajalo oko 130 milijuna godina. Ponegdje u Kozjači ima ilovače i žute i bijele kaolinske gline, koje se mogu koristiti za izradu opeke i keramičkih pločica. Žuta ilovača, pretežno sa sjevernog rubnog dijela Kozjače-Jelse, iskorištava se za izradu opeke u karlovačkoj ciglani Wienerberger d.d. Mjestimice u Kozjači ima i ponešto šljunkastog tla.

Šuma hrasta kitnjaka, pitomog kestena...

Kozjača je uglavnom prekrivena šumskom vegetacijom, ponajviše hrastom kitnjakom, pitomim kestenom, bukvom i javorom. Oko 80 posto površine Kozjače prekriveno je mješovitom šumom hrasta kitnjaka i pitomog kestena, oko 10 posto bukvom i hrastom i oko 10 posto javorom, jasenom, brijestom, bagremom, brezom, lipom i trešnjom. Po dolinama i rubovima ima nešto crne johe i graba. U rubnim dijelovima bliže gradu pošumljavanjem je u posljednjih 50-ak godina zasađen crni i bijeli bor, ariš i smreka. Nasadi crnogorice, ariša, bora i smreke, mogu se mjestimično naći i u unutrašnjosti Kozjače. Prema dobi, prevladava drveće staro između 40 i 60 godina, kojeg ima oko 27 posto, zatim drveće staro od 60 do 80 godina, kojeg ima oko 26 posto, pa drveće staro od 80 do 100 godina, s udjelom od oko 13 posto. Drveća starijeg od 100 godina ima oko 19 posto. Ostalo drveće staro je do 40 godina.

Od grmolikog bilja u Kozjači i njenim rubnim dijelovima raste lijeska, borovnica, bršljan, glog, žutika, penjačica trta tipska, drijen, jarebika, razne vrste paprati, šumski podmladak... Od cvijeća jaglac, đurđica, bijela šumarica, visibaba, crni kukurijek, šafran, gospina papučica, kravljak, pasji zub, likovac... Od plodina jagoda, razne vrste gljiva, trešnja, kesten... Najobilnija jestiva plodina Kozjače je kesten. Karlovčani su nekada odlazili u Kozjaču u obiteljske berbe kestena i vraćali se punih torbi i vreća te jesenje hrane, ali i zarade. Danas u berbu kestena odlaze pojedinci, onako usput, u rasonodi.

Od životinjskog svijeta u Kozjači žive srne, jeleni, divlje svinje, zečevi, vjeverice, lasice... i razne vrste ptica. Zbog blizine naselja i prometnica broj divljači nije velik.

Kao stvorena za šetnje i rekreaciju

Kozjača se danas racionalno i planski siječe i pošumljava. Njenim središnjim dijelom, od juga prema sjeverozapadu u dužini od oko 6 kilometara, sagrađena je šumska cesta za prijevoz trupaca hrasta, kestena i bukve. Gotovo istim pravcem označena je i planinarska staza (s

nekoliko ogranaka). Ona započinje podno Opće bolnice na Gornjoj Švarči, a završava na Kalvariji pored istoimenog ugostiteljskog objekta. Dijelom ide šumom, a dijelom šumskom cestom. Staza bez velikih uspona i padova (visinska razlika najniže i najviše točke ne prelazi 50-ak metara) se može preći za najviše 2 sata laganog hoda. U predjelu zvanom Mokrice, na kamionskom okretištu, postavljena je planinarska tabla s putokazima za Mokrice, Vučjak, Kalvariju, Švarču, Jamadol, Roganac i Gornje Mrzlo polje. Oko 10 minuta hoda makadamskom cestom na jug u smjeru Mokrica nalazi se mala drvena kuća – sklonište koje su sagradili lovci. Kozjaču i njene planinarske staze koristi za šetnje, vježbe i rekreaciju malen broj građana. U njoj se na dane vikenda nažalost može vidjeti samo po nekoliko zaljubljenika – planinara, šetača (pasa), trkača rekreativaca, gljivara, katkad i biciklista, a zimi i skijaša – koji uživaju u ljepotama što nam ih je priroda dala, na svega 20 minuta hoda od središta Karlovca. Na nekoliko mjesta postavljene su u Kozjači čeke (drvene osmatračnice) i hranilišta za dohranjivanje divljači. Postavili su ih lovci, članovi lovačkih društava.

Čistim sačuvati zelena pluća grada

Rubni dijelovi Kozjače onečišćeni su divljim odlagalištima otpada (starim automobilima, bijelom tehnikom i drugim smećem) što ih stvaraju nesavjesni i nekulturni građani. Posljednjih godina pokušava se povremenim organiziranim akcijama komunalnih i drugih tvrtki i udruga građana broj takvih divljih odlagališta i količina otpada smanjiti.

U upravi Hrvatskih šuma Karlovac postoje planovi i želje za uređenjem Kozjače (izgradnja prilaznih cesta, puteva i staza, postavljanje klupa, putokaza, poučnih tabli...) i njeno pretvaranje u veliki gradski park. Vjerojatno će proći još puno vremena do ostvarenja te lijepe zamisli. Do tada, do ostvarenja privlačne zamisli o uređenju karlovačke park-šume nalik na zagrebački Maksimir, treba čistim sačuvati ta jedinstvena zelena pluća nadomak Karlovca.

Izvor: Majetić, T. (2004.) Kozjača, nesuđeni karlovački Maksimir. Kameleon, br. 15, 13. 1. 2004, str. 10, 11

~

Jutarnje zrake novorođenog sunca pozlaćuju zeleni pojas mlade crnogorice na ulazu u Kozjaču. Kapljice rose blistaju kao sićušni dijamanti na nježnim iglicama peterolisnog bora i ariša. Udišem opojni miris jutarnje svježine. Obim rukama rasklapam rosne grane mirisnog zastora. Ulazim. Kozjača me prima u svoj zagrljaj...

Zadivljen lutam njenim zelenim dvoranama. Dočekuje me koncert poznatih svirača. Žutokljuni kos u svom crnom fraku svira na frulu. Zaljubljen je. Žena mu marljivo čeprka po suhom lišću. Izvlači debele kukce i ličinke. Čok, čok-čok, čok-čok.. U prvom katu, na granama mladih kestena i hrastova veselo skakuću sjenice. Ci-ci, ci-ci. Sici, siciban! Jedna, eno, vragoljasto okreće svoju glavicu sad ovamo sad onamo, kao da namiguje svojim crnim sitnim očima. Njen ljubavnik je slijedi iz grančice na grančicu, s debla na deblu. Eno još jednog para. Oj ljubavi, oj čarobna čežnjo, roditeljice novog života...

Na drugom katu među visokim hrastovim granama odjekuje ljupka melodija osobito lijepe ptičje klasike. Tko to pjeva? Podsjeća me na slavuja, ali ovdje u visokoj šumi?... Želim da vas, ptičice moje, gledam i oduševljeno pozdravim. Ne bojte se, prijatelj sam. Ne šuljam se kroz ovaj vaš sveti dom kao razbojnik sa zračnicom, žedan vaše nevine krvi. Pokažite se! Kružim pogledom po granama zelenog svoda. Tražim. Melodija biva sve ljepša i oduševljenija Gdje ste, umjetnici moj?!... Konačno vas vidim. Dā, samo nevina ljubav izvodi tako divne pjesme. To ste vi, crvendači moji zaljubljeni... Dva para, – slave pir. Skakuću s grane na granu i okreću se pjevajući jedan prema drugome. Poklon i pjesma, poklon i pjesma. Ti otmjeni pjevači

klanjaju se jedan drugome... Proljeće je. Duskora će savitj gnijezdo, pa će započeti i obiteljska proza... Ali neka, djeca će se roditi u radosti, u ljubavi...

Nije svuda u Kozjači tako bučno. Eto još ne prolazim niti pola sata poznatim šumskim putovima i stazama, a već sanjarim. Moje misli lutaju daleko. Prenem se. Potpuna tišina. Gdje sam?... Bajno... Okružuju me stoljetni orijaški hrastovi. Naslanjam se na jedno deblo... Udišem tu ljepotu i ne želim da išta prekida duboku svetu tišinu... Uživam. Vrijeme teče nečujno... Treba to osjetiti, pa čovjek postaje bolji...

Ali nešto čujem. Koji se to tihotapac prikrada? Neću niti da se pomaknem iz zaklona. Čekam. Okrećem glavu prema strani odakle se kao šulja došljak, pst, i opezni šušanj sa suhog lišća... Eno je... Milovidna srna spušta se niz brijeg. Okreće se. Stala je. Javlja se piskavim glasom. Pi-pi. Malo je otvorila gubicu, načulila svoje duge i dlakave uške, nešto zove, traži očima... Pratim svojim pogledom smjer njena pogleda, ali, ah, pokrenuo sam nogom i ja šušanj... Trkom lomeći grane gubi se moja vila među grmljem, a nadamnom se s brijega u krugu prema njoj spušta prestrašeno njeno lane... Pi-pi, pi-pi... Ne boj se, milo moje, ne bih te ubio ni za carsko blago. Neka ti srce miruje... Tek što izađem na stazu a ono: "Bek, bek-bek, bek"... A, i ti si tu tata rogonja. Žustar si, glas ti ječi i odbija se jekom... A zatim opet tišina. Sve što je prošlo čini mi se kao fatamorgana...

Prešavši preko lijepe uvale dižem se na susjednu kosu. U daljini javlja se kukavica: Ku-ku, Ku-ku... Ku-ku, Ku-ku... A, eto i vas tesara, marljivih čuvara ove naše Kozjače. Trrr. Trrr. Trrr. Gdje ste i koji ste, vi, što svojim svrdlom izvlačite ispod kore hrastovih debala bijele i masne ličinke. Jesu li šareni djetlići ili zelene ili velike crne žune? Šuljam se smjerom otkle mi stiže zvuk dlijeta, dižem visoko glavu, naprežem oči. Napokon je vidim preletjela velika crna žuna i prilijepila se uz susjedno stablo. Sretan sam, ta plašljiva ptica nije me opazila. Marljivo nastavlja svoj posao, trrr, trrr, trrr. Muklo odavanja udaranje. Šupljina je ispod kore. Bit će pečenke, a i treba. Sigurno negdje blizu u duplji čekaju mladi proždrljivci da se otimaju za zalogaj. Čujem joj i bračnog druga na istom poslu negdje u blizini. Trr, trrr...

I tako satima prolazim kroz Kozjaču a ne mogu se nasititi njenih ljepota. Iz doline na brežuljak, kosom brežuljka pa opet u dol. Nakon mlade miješane šume kestena i hrasta čista hrastova, zatim miješana bukve i hrasta a onda predio ogromnih stoljetnih hrastova. Tad se iznenada nađem u divnoj dolini sa sočnom travom. Obično ovdje uz rub stanem i zavirujem ne bi li ranim jutrom zatekao još stado srna na paši, zatim se uspinjem da drugu stranu pa kroz lijepu bukovu šumu ispadam u mladi nasad bora i ariša. Divna su mlada stabla ariša u proljeće kad potjera novo nježno lišće. Pratim kako naglo rastu ovogodišnji izdanci. Špalir mi sa strane prave redovi vitkih stabala ariša izmjenjujući se sa petrolisnim borom. Igllice tog bora kao da su satkane od finih niti modrozelenih svile. To je remek-djelo naših šumarskih stručnjaka... Ove je godine tu uz pristranak izvedena proredba u mladoj bukovoj šumi. Veselim se kako sada brzo rastu i jačaju ta mlada stabla šireći se na povećanom prostoru sunca i zraka. U obližnju hrastovu šumu privlači me ovamo o Đurđevu svake godine miris đurđica. Tu ih raste na tisuće. Presadio sam ih i u moj vrtić pa me kod kuće podsjećaju na svoj dom ovdje u Kozjači...

A zatim dolaze jagode. Na krčevinama prema Požarima u proljeće i rano ljeto častim se obično njihovim crvenim rosnim bobicama da bih se zatim okrijepio na izvoru vode hladne, a već od druge polovice mjeseca svibnja očekujem prve varganje. Ta plemenita gljiva pojačava moj interes za Kozjaču. Tu joj raste više varijeteta, svaki varijetet u svoje vrijeme na svome mjestu. Najprije se javljaju rani proljetni svjetlosmeđi. Za njima oni što ih ljudi u nekim krajevima nazivaju hrženjaci jer rastu kad raž sazrijeva. A onda, ako ima dovoljno vlage, nastupa period žutih i posve crnih i ljetnih varganja koji se znadu u velikim količinama pojaviti u mjesecu kolovozu i rujnu, ali za suše i posve izostati. Ipak je obično u Kozjači glavna sezona varganja u jesen. Tada se javljaju najprije oni pretežno smeđe i pepeljaste boje, a za njima sve do kasne jeseni poznati varijeteti s bijelim, pepeljastim ili crvenosmeđim glavicama, a navješćuju ih

bijele pjege nabreklih hifa uz putove. Dok su ljetni varganji i one rane jeseni često žrtve crva, ovi kasni posve su zdravi. Dakako, sve su to zapravo varijeteti iste vrste varganja pravog boletus edulis. Ali čuvaj se prevare! Koliko puta s radošću ugledaš krasne crne jedre glavice, no to je otrovni vražji varganj, boletus satanas, koji na prelomu pozeleni. Ali ima opet u Kozjači i dlakavih crvenih varganja koji su također jestivi, samo ih treba dobro razlikovati od nekih drugih otrovnih sa žučim mesom... I tako gljivar treba proći gljivarsku školu i poznavati svaku vrstu gljiva "u glavu". Ali ne rastu u Kozjači samo varganji već i druge jestive gljive kao lisičice, jelen-gljive smrčkovi, grmušice, rujnice, a po rubnim livadama i pečurke. Svakoj od ovih je donekle slična i po koja otrovna. Gljivar, ljubitelj prirode, zna to, pa će naći i među ovima objekt svoga posebnog zanimanja. Tko da se ne divi ljepoti crvene muhare iako je vrlo otrovna. A u jesen susrećemo kao stražare visoke elegantne kišobrane sa sivim mrljama. To je parazolka, najviša gljiva Kozjače...

Tada otvara Kozjača vrata svojih plodnih područja Karlovčanima i seljacima iz susjednih sela. Neke od njih ovamo privlači sezona varganja, ali glavna je berba kestena. Poznavalac Kozjače znade kad na kojem stablu plodovi kestena dozrijevaju, od prvih do onih kasno u studenom. Ima mladića koji se penju na stabla i otresaju plodove, pa neki u svojoj gramzljivosti trgaju i grane s nedozrelim plodovima... Ali najljepše je dočekati kad plodovi sami padaju zbog dozrelosti. Veselje je prolaziti kestenovom šumom u središtu Kozjače i skupljati najveće i najljepše primjerke. Tada napuštaju svoj redovan posao cijele obitelji i odlaze u Kozjaču na berbu a vraćaju se s punim vrećama. Zaista lijepa i jeftina zarada, a Kozjača je darežljiva...

Kad naiđe jači vjetar odlamaju se suhe grane s drveća i eto žena s djecom da to skupljaju u svežnjeve pa odnose kući za ogrjev. Kako rekoh, Kozjača je darežljiva, pa je treba čuvati. Koji put se nađe kraj staze još gorući opušak cigarete u tinjajućem lišću. Nisu rijetki ni požari. A jednom sam na rubu šume sreo dva mladića sa zračnicama. Među mrtvim "trofejima" bilo je sjenica, kosova, dva crvendaća a i jedan slavuj. Drugi je slavuj još nedužno pjevao ne sluteći da se krvožedni lovac upravo šulja da puca... Što da se tu kaže...

A sada nešto o položaju Kozjače, tog ukrasa i blaga grada Karlovca. S Trga maršala Tita u središtu karlovačke Tvrđe dopire nam pogled do zelenih brežuljaka Kozjače kroz Marinkovićevu ulicu preko vitke konstrukcije prodvožnjaka i redova jablana oko nogometnog stadiona. Pričinja nam se da se zelenilo karlovačkih parkova nastavlja sve do Kozjače. Slična, a još i ljepša je perspektiva kad motrimo iz grada niz produženu Smičiklasovu ulicu mimo novogradnje autobusnog kolodvora pa preko novog podvožnjaka. I tu nam vidik dosiže sve do zelenih bregova Kozjače na horizontu. Tako se naš grad zelenila i parkova salijeva s Kozjačom u skladnu cjelinu...

Kozjača je ukras kakvim se malo gradova može podičiti. Ona se pruža po zapadnom i jugozapadnom dijelu šireg gradskog područja. U još širem smislu Kozjača se prostire preko brežuljaka i dolova od Jelse pa sve do Švarče i Mrzlog Polja. Možemo je podijeliti u dva dijela. Kozjača u užem smislu je onaj jedinstveni dio njen koji se proteže između Švarče i Jamadola na istoku, ceste od Male Švarče prema Dugoj Resi na jugu, starog grada Dubovca, Zagrada i Kalvarije na sjeveru, a stare Karoline od Kalvarije preko Vučjaka do Novigradskih Zagradaca na zapadu, gdje se povezuje s dugoreškim šumama sve do Roganca. Ali osim ove Kozjače njoj danas pripada i manje jedinstveno šumsko područje s one strane karolinske ceste sve do Borlina i Jelse. Sveukupna površina Kozjače iznosi preko sedam kvadratnih kilometara šume. Sav predio Kozjača je brežuljkast, ispresijecan mnogim gorskim kosama i dolovima, u kojima su skrivene sočne travnate površine okružene sa svih strana šumom. Nije rijetko da se Kozjači čovjek izgubi pa mjesto da izađe dolinom kod Vučjaka ili u Jamadol, kako je namjeravao, on se nađe u Mrzlog Polju... Nadmorska visina područja kreće se od 120 do 196 metara, ali ima gdje god strmih pristranaka između duboko usječenih dolinica. Jedan brijeg kod Jamadola pred ulazom u Kozjaču opskrbljuje Karlovac zemljom za nasipavanje. Tu nam se vrlo lijepo otkrio geološki sastav Kozjače. Ona je većinom građena od tracijskog pijeska bjeličaste, žute

ili crvenkaste boje. Taj pijesak po svom postanku spada u trijas a djelomično i u paleozoik. Nakon otapanja sastojaka topnih sastojaka nastala je mjestimično ilovača i glina, pa i bijela kaolinasta glina, koja bi mogla poslužiti i u keramičke svrhe, kao što je tamo prema Lujzijani iznad Borlina. Koji put se nailazi i na rudne primjerke s većim procentom željeznih oksida, a ni belvederski šljunak nije rijedak. Površinsko tlo je pretežno podzolirano, pa je u svojim gornjim slojevima kisele reakcije.

Pretežno je Kozjača pod hrastom kitnjakom i pitomim kestenom, oko 80%, bukve ima oko 10%, pa koji javor, lipa, trešnja, a po dolinama i rubovima joha i grab. Predviđeno je da se djelomično uvede "parkovno gospodarenje", kako me je obavijestio upravitelj gradskih šuma drug Hrsan. I tako u predjelima okrenutim gradu već i danas imamo nekoliko godina starih lijepih nasada peterolisnog pa crnog a i bijelog bora, ariša te smreke. Također i unutar Kozjače ima prekrasnih "ubačenih" parcela crnogorice. Osobito se lijepo ističu već spomenuta mlada vitka stabla ariša i ona peterolisnog bora (Pinus strobus) sa nježnim zelenomodrim iglicama. A na nekim pristrancima okrenutim prema sjeverozapadu naći ćemo površine zasađene lijepom mladom smrekom. Od gromolikog bilja susrećemo često pazdrijen, žutiku, trpkju, lijesku, jarebiku, borovicu i penjačicu trtu. Po starosti izmijenjuju se šume razne dobi. Prema elaboratu izrađenom 1961. bilo je tada po starosti:

od 1 do 20 godina 15% šume,
od 21 do 40 godina 27,3% šume,
od 41 do 80 godina 26,2% šume,
od 61 do 80 godina 12,9% šume,
od 81 do 100 godina 6,6% šume,
od 101 do 120 godina 0,2% šume,
preko 120 godina 11,8% šume.

Prema tome šumska zajednica Kozjača sastavljena je od inividua najranije mladosti do staraca koji daleko promašuju život stogodišnjaka. Šuma, istina, pokazuje i neke znakove bolesti, kao što je trulež starih panjeva, ali i ozbiljne bolesti iglica crnoga bora. Naši su se stručnjaci već uhvatili u koštac s tom bolesti štrcanjem bordoškom juhom protiv rđe, pa se opažaju i značajni uspjesi ove borbe. Čuvajmo i mi svi našu Kozjaču, njeni pošumljeni brežuljci u neposrednoj blizini našeg grada čuvaju tlo od isparivanja i odrona, spremište su svježeg zraka, izvrsna mjesta za izlete, razonodu i odmor. Ako čuvamo tu našu šumu, borimo se da nam izvori i bunari našeg vodovoda daju što više izvrsne vode. A u budućnosti Kozjača će našem gradu osigurati lijepe i prostrane prirodne parkove...

Izvor: Keller, Z. (1968.) Kozjača. Karlovački tjednik, prilog Svjetlo, 30. 5. 1968, str. 9